

Nie zapomnieć mowy ojców

Dóm – rodzinny dóm

„Człowiek bez domu
to człowiek wszędzie obcy.
Więc potrzebny jest człowiekowi dom,
Ale zbudowany na fundamencie
miłości, dobroci i serdeczności.”

/I.B./

Witóm piyknie!

Kie wypowiadóm słowo dóm, mój dóm – rodzinny dóm to przed łoczami każdego człowieka, a nejwiyncyj starszego, co to z niejednego pieca chlyb jod, stowo tyn dóm, w kierym sie urodził i kaj przeżył swój żywot. Choćby tyn dóm był biydney, niepodobny do dzisiejszych nowoczesnych dómów, to człowiek spómino go jako łoaze bezpieczeństwa i nejpiykniejsze miejsce na ziymy. Kiedy nasi starzycy i łojcowie wracali z tułaczki wojynnej wyczyrpani, chorzy, że ledwo nogami zaplatali, kie dostali sie do swojy chałpy, to tóm date do końca życie pamiyntali: „w tym dniu dostał-żech sie do chałpy”.

Ludzie kiesi łogrómnie cynili se swojóm rodzinnóm strzeche, była dlo nich świyntościóm, szczególnym miejscym na ziymy. To tu spotykali sie z całym rodzinóm przy wielkim stole w kuchni, przy kierym nie jyno jadło się

śniodani, łobiod, wieczerze, ale też prowadziło sie rozmowy dotyczónce rodziny. Tam człowiek czuł sie potrzebny, łodpowiedzialny za swojóm familije. Żodyn też w starości nie zostowoł sóm, był wspiyrany przez bliskich. Kie zostowł sóm na świycie, bez baby abo chłopa, nie zostawiało sie go samego w swojy izbie, brało sie go do kuchni, tu stawiało sie jego łóžko w kóncie blisko pieca, coby było mu ciepło. A musiało też być blisko łokna, coby mógł do pola zoglónać. Tu też miał całodobóm pumoc, dyć w tej kuchni było cyntróm rodzinnego życia. Nie narzykoł na samotność, bo fórt tu sie cosi działo łod rana do wieczora.

Dzisiaj je ganc inaczy na tym świycie. Młodzi ludzie nie chcóm mieszkać w starych chałpach – godajóm że sóm niemodne, niefunkcjonalne, nieekonomiczne, tóż zacióngajóm kredyty i budujóm swojy gniazdko wedla nowej mody. Insi zaś wyjużdżajóm za granice abo kupujóm kwatyr w blokach. Łojcowie zostowajóm w starych chałpach sami, kiere wedle mie nie sóm taki stare, dyć stawiane były nieroz pod koniec dwudziestego wieku. Czynsto jednak zostowajóm w nich starzy łojcowie ze swoimi wspomniyniami, jak to procnie te chałpe stawiali, coby mieć na stare roky swój kónt, a dziecka dach nad głowóm. Nie chcecie wierzyć, co godóm, dyć sie przyńdźcie przez nasze dziedziny a łuwidzicie wiela to chałp w dobrym stanie je prózne, mieszko tam dwóch abo jedyn człowiek ze świadomościóm, że skoro i łón łodyndzie, to chałpa pójdzie na sprzedani. Dziwi mie jyny jedno, że tym dzieckóm nie przydzie do głowy, coby już teraz dać łogłyszyni na płocie: „dóm do sprzedanio a starzyk abo starka gratis”. Może w nowych właścicielach znaszliby miłość i serce, może ci cudzi ludzie radzi by posłóchali historii tego domu, kiery był taki żywyy, miał dusze. Ale jak na dzisio mogóm se jyno zanucić: „wesołe je życie staruszka, wesołe jak piosynka ta, gdzie stanie, zakwita mu dróžka i świat się doń śmieje ha ha”

Józef Niesyt
Josynicznanin

